

BRANJE - KAKO LAHKO POMAGAMO STARŠI?

Nekaj preprostih nasvetov, da bo branje lažje steklo.

Učenje branja je ključen korak v razvoju otroka, saj mu omogoča razvijanje sposobnosti komunikacije, razumevanja in učenja v šoli ter v vsakdanjem življenju. Brez branja danes ne gre. Kdor lažje in učinkoviteje bere, bo praviloma tudi pri učenju uspešen, porabil bo manj časa, ta pa bo izrabljen bolj učinkovito.

Starši lahko pomagamo na različne načine...

Začnimo zgodaj. Učenje branja se lahko začne že zelo zgodaj, v najmlajših letih. S pomočjo slikanic lahko spodbujamo zanimanje za knjige in branje, za pisano besedo. Večkrat otroku preberimo tudi kakšno pesmico. Rime imajo svoj čar!

Branje naj bo redno. Vsakodnevno branje otroku je res pomembno. Naj postane del večernega odpravljanja v posteljo, naj bo ritual, ki si ga bo želel tudi otrok, saj je to čas, ko se mu popolnoma posvetite. Izberite knjige, primerne otrokovi starosti. Branje naredite zanimivo, pravo dogodivščino. Naj bo zabavno, z otrokom se pogovarjajte o prebranem, pokažite zanimanje.

Ko beremo, knjigo obračamo proti otroku, ter prebranemu besedilu sledimo s prstom. Tako bo tudi otroka zanimalo, kje beremo, kaj tam piše, kako je iz nekih črnih znakov na papirju nastala zanimiva zgodba. Otrok bo na ta način postopno krepil koncentracijo ter se učil sledenja z očmi.

Ko beremo slikanice, izkoristimo slike ali ilustracije v knjigi. Vsebino prebranega, navežimo na slike, otrok bo lažje razumel neznane besede ali celo kontekst prebranega.

Kaj bo pri učenju branja še pomagalo? Potrpežljivost. Nikoli ne izgubimo živcev, branje naj bo prijetna izkušnja, tudi, če ne steče takoj. Vsak otrok se uči na svoj način in v svojem tempu. Potrebuje pa našo podporo, spodbudo in pozitiven odnos. Če branje od začetka gladko steče, so mnoge ovire kasneje v šolanju in življenju, manjše.

Lažje bo, če bomo razumeli, kako poteka učenje branja. Podlaga za učenje branja se gradi veliko pred vstopom v šolo.

Fonološko zavedanje je sposobnost prepoznavanja in manipulacije zvokov v besedah. Razvija se postopoma in predstavlja osnovo za kasnejše učenje branja in pisanja. Razvoj fonološkega zavedanja poteka skozi igro, preko poslušanja pesmic, z reševanjem ugank, preko iger z zvoki, branjem berila itd.. Spodbujanje teh sposobnosti je pomembno predvsem pred začetkom šolanja, saj močno vpliva na uspešnost pri učenju branja in pisnega izražanja. Starši in vzgojitelji lahko igre in dejavnosti prilagodimo otrokovemu razvoju in spodbujamo razvoj fonološkega zavedanja v vsakdanjem življenju.

Katere pa so stopnje razvoja fonološkega zavedanja?

1. Otrok najprej razvija zmožnost prepoznavanja posameznih glasov v govoru. Na primer, prepozna, da beseda "mama" vsebuje dva glasova: /m/ in /a/ .
2. Ločevanje besed na posamezne zloge. V tej fazi otrok prepozna, da ima beseda "mačka" dva zloga: "ma-čka".
3. Razumevanje in prepoznavanje rim v besedah. Otrok, na primer, opazi, da se besedi "mama" in "rama" rimata.
4. Naslednja stopnja je razčlenjevanje besed na posamezne glasove ali foneme, na primer, v besedi "koš" prepozna otrok tri foneme: /k/, /o/ in /š/.
5. Nato se otrok nauči manipulirati z glasovi v besedah. To vključuje izpuščanje glasov, dodajanje novih glasov, premeščanje glasov itd. Primer: besedo "maj" otrok spremeni v besedo "čaj" z zamenjavo prvega glasu, in obakrat razume pomen besede.
6. Težava, s katero se srečuje kar nekaj šolarjev, se praviloma odpravi v naslednji fazi razvoja fonološkega zavedanja. Otrok razvije sposobnost prepoznavanja začetnih in končnih glasov v besedah. Denimo, prepozna, da se besedi "mama" in "mucek" začneta z istim glasom, končata pa z različnima.
7. Končno sledi še razumevanje zaporedja zvokov. Otrok se nauči razumeti, da so besede sestavljene iz zaporedja glasov, in da se s spremembo zaporedja glasov lahko spremeni tudi pomen besede.

Kasneje pri branju uporabimo gradiva, ki spodbujajo branje:

- LoveMyBrain AVTOMATIZACIJA PREPOZNAVANJA ČRK,
- LoveMyBrain VEZANJE GLASOV,
- LoveMyBrain ZLOGI,
- LoveMyBrain BRANJE PO ZLOGIH,
- LoveMyBrain VEZANJE GLASOV,
- LoveMyBrain SLIKOPISI,
- LoveMyBrain 1000 NAJPOGOSTEJŠIH BESED ter
- LoveMyBrain POIŠČI PAR.

Raziskave o zgodnjem razvoju fonološkega zavedanja

Kaj je fonološko zavedanje? Otrok ga razvija, še preden se nauči brati. To pomeni, da začne prepoznavati zvoke v besedah, da začne med temi zvoki razlikovati, razume rime, ter lahko postopno tudi ločuje besede na posamezne zloge in zvoke. V vsakodnevne aktivnosti vključite igre, ki spodbujajo fonološko zavedanje.

Raziskave potrjujejo, da lahko z zgodnjim aktivnim spodbujanjem prepoznavanja glasov, pomagamo otroku, da kasneje lažje osvoji branje.

Študija Longitudinalno spremljanje razvoja fonološkega zavedanja pri predšolskih otrocih* je pokazala, da se razvoj fonološkega zavedanja pri otrocih začne že v zgodnjem otroštvu in se postopoma razvija skozi čas. Preučevali so več dimenzij fonološkega zavedanja, kot so prepoznavanje in ločevanje zlogov ter fonemov, razumevanje rime, manipulacija z glasovi itd.. Rezultati so pokazali, da se te sposobnosti običajno razvijajo postopoma, pri čemer so otroci sposobni bolj kompleksnih nalog fonološkega zavedanja, ko se bližajo starosti vstopa v šolo.

Druga študija o vplivu učenja branja na razvoj fonološkega zavedanja** pri otrocih je prinesla spoznanja o tem, da ima sistematično učenje branja pozitiven vpliv na razvoj fonološkega zavedanja. Otroci, ki so bili izpostavljeni kvalitetnemu in strukturiranemu branju, so pokazali večji napredek pri prepoznavanju in manipulaciji z glasovi v besedah ter pri drugih nalogah fonološkega zavedanja v primerjavi z otroki, ki so bili manj sistematično izpostavljeni branju v zgodnjem otroštvu.

*Furnes, B., Samuelsson, S. (2011). Phonological awareness and rapid automatized naming predicting early development in reading and spelling: Results from a cross-linguistic longitudinal study, *Learning and Individual Differences*, Letn. 21/1.

** Blachman, B. A. (2013). Phonological awareness: Implications for prereading and early reading instruction. *Phonological processes in literacy*. (s. 29-36). Routledge.

Neprecenljivo

Vsakodnevno branje otrokom je kot naložba v njihovo prihodnost. Kot starši imamo moč, da oblikujemo svet, ki ga bodo naši otroci nasledili. Z vsako prebrano knjigo odpiramo vrata k novim možnostim, znanju in domišljiji. Ne dovolimo, da nas odvrnejo vsakodnevne obveznosti; vsak trenutek, ki ga preživimo z otrokom ob knjigah, je korak bližje k njihovi uspešni prihodnosti.

Knjižnica!!!

Redni obiski knjižnice so odličen način, da otroka navdušimo nad knjigami. Vzemimo si čas za knjižnico, določimo lahko dan v tednu, ko jo obiščemo. Otroku dajmo v knjižnici svobodo, da si sam izbere knjige, ki ga zanimajo. Interes za branje bo pri otroku večji, če bo tudi starše videl brati.

Zlato pravilo, ki bi ga morali poznati vsi starši

Če otrok med branjem kaj sprašuje, prekinite branje in mu odgovorite na vprašanja. Na ta način se spodbudi otrokova vedoželjnost (in je ne zatremo), spodbudimo pa tudi kritično mišljenje.